

Пролетарі всіх країн, єднайтесь!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА.

Видався з 1933 р.

№ 4 (1777). 26 СІЧНЯ 1990 РОКУ.

Ціна 2 коп.

Давно очікуваний експеримент провели на кафедрі наукового комунізму (поки що стара назва) доцент С. І. Дмитрієва і асистент С. Б. Машаров. Нетрадиційним став для п'ятикурсників екзамен цього року — він пройшов у формі співбесіди і дискусії «на рівних». Задоволено вийшла з аудиторії Інна Панченко — щойно вона отримала «п'ятірку». Експеримент, що розпочався, підтверджує ефективність нового методу.

неювілейне

Отже, трудову угоду про заходи охорони праці й техніки безпеки між профкомом і адміністрацією ОДУ на 1990 рік опрацювано. Її підписали ректор університету І. П. Зелінський і голова профкому Л. Х. Калустян. Один з прімірників цієї угоди надішов до редакції «ЗНК». Проте друкувати ми його не будемо. Причини такі: суто технічні ускладнення (таблиці, що їх дуже важко вмонтовувати в по-лосу, а понад те — хто їх читатиме?); крім того, в читачів може виникнути підозра, що газета іх просто заводить в оману — настільки сумнівним є «внутрішній» зміст деяких пунктів.

Ось приклади на підтвердження сказаного.

Пункт 1. Закінчили підготовку проектно-кошторисної документації на капітальний ремонт хімічного корпусу й НДІ фізики, що планувалася на 1989 рік. Відповідальній — П. Г. Деменчук, строк виконання — II квартал.

Запитання до цього пункту безліч. Що, скажімо, означає «планувалася на 1989 рік?». Підготовка проектної документації? А може, проектно-кошторисну документацію підготовлено ще топік і вже дещо зроблено й у ремонти, то на яку суму? Чіткої відповіді на ці законні запитання до пункту, і читач не знайде. Зате побачить: строк виконан-

13 · ПУНКТУ А В ПУНКТ Б...

ня пункту — II квартал. Це може бути квітень, а може бути й червень. А конкретніше?

Далі. Якщо в пункті I мається на увазі саме червень, то з огляду на досвід виконання торішнього договору можна не сумніватися, що документація буде готова не раніше кінця цього року. І це — в кращому разі.

Єдине, в чому сумнівів немає найменших, то це в тому, що вартість опрацювання документації, а точніше, закінчення її підготовки в цьому році становитиме 10 тисяч карбованців. Таку цифру названо в трудовій угоді. Інакше кажучи, якщо колективи хімфаку й НДІ фізики сподіваються на початок ремонту десь у 1991 році, то вони — велике оптимісти. І базується такий наш прогноз на грунті благорічних безплідних дебатів стосовно капремонту. Єдине, чим згідно з угодою можна вітшити хіміків, то це пунктом 2, у якому сказано: «Провести вибірковий ремонт каналізації корпусу хімічного факультету. І квартал. З тис. крб.» Але який обсяг робіт стоять за цими трьома тисячами? На це запитання уода відповіді не дає.

З такою самою конкретністю (пункт 3) обіцяно хімфакові полагодити вентиляційну систему. В тому ж таки. І кварталі, але вже на 5 тисяч карбованців. А всього різних підро-

бітків, підмазувань та підфарбовувань має бути зроблено цього року на 15 тисяч карбованців. Що ж, мабуть і в цьому є потреба...

Та ось читаємо далі. Пункт 13: «Оновити дошки в деяких аудиторіях учбових корпусів. Срок виконання — III—IV квартали, вартість робіт — 10 тисяч карбованців. Це ж бо в яких аудиторіях та скільки дошок має бути оновлено? Широкий простір для... творчості і фантазії.

Або пункт 18. Розв'язати питання про зливову каналізацію при головному вході нового аудиторного корпусу (Пролетарський бульвар, 26/28). Тут ціну визначено, як кажуть, побожко: лише одна тисяча карбованців.

На трьох пунктах угоди — 19, 32 і 33 мусимо спинитися докладніше. Спробуйте-но отак собі зразу скопити суть пункту 19: «Утворити комісію з представників служб АГЧ і накреслити перспективний план з метою розробки пропозицій щодо створення нормальних умов праці в новому аудиторному корпусі (Пролетарський бульвар, 26/28).

Складається враження, що формулюванням цього пункту займався аж ніяк не профком, бо дуже вже видно «почерк» виконробів АГЧ, які набули неабиякої вправності в складанні документів-кросвордів. По-

(Закінчення.)

Початок на 3-й стор.

У ТРАВНІ ЦЬОГО РОКУ НАШОМУ УНІВЕРСИТЕТУ ВИПОВНЮЄТЬСЯ 125 РОКІВ. КАЖУТЬ, ОСОБЛИВИХ ЦЕРЕМОНІЙ НЕ БУДЕ, БО ДАТА — НЕ «КРУГЛА».

А ВТІМ, ЯКЕ ЦЕ МАЄ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЮВІЛЯРА. В ДЕНЬ СВОГО НАРОДЖЕННЯ ВІН ХОЧЕ БУТИ У ДОБРОМУ ЗДРАВІ. А ЦЕ ЗНАЧИТЬ, щоб службові й аудиторні корпуси мали пристойний вигляд (а не зовнішній марафет, який може обійтися бюджету в чималу копію!). І КОЛЕКТИВ УНІВЕРСИТЕТУ ТЕЖ МАВ БІДОВРИЙ НАСТРІЙ З НАГОДИ ЮВІЛЕЮ. ПРОТЕ НАШ З ВАМИ НАСТРІЙ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД БАГАТЬОХ ФАКТОРІВ. ПРО НІХ МИ І ПОЧИНАЄМО НАШІ ПУБЛІКАЦІЇ ПІД РУБРИКОЮ «НЕЮВІЛЕЙНЕ».

до виборів

ОФІЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

12 січня ц. р. «ЗНК» опублікувала список викладачів, працівників і студентів університету, висунутих кандидатами в депутати Верховної Ради УРСР та місцевих Рад народних депутатів.

Всі кандидати зареєстровані відповідними виборчими комісіями, і з наступного номеру редакція «ЗНК» починає знайомити з ними своїх читачів.

У ПАРТКОМІ ОДУ

В січні-лютому 1990 р. заплановано провести засідання парткому з таким порядком денним:

31 січня: 1. Про діяльність партійних організацій університету на етапі виборів народних депутатів Української РСР і місцевих Рад.

2. Про завдання партійної організації Одеського університету щодо підготовки до ХХVIII з'їзду КПРС.

28 лютого: 1. Про роботу партійної організації кафедри «РКИ» і деканату по роботі з іноземними студентами з питань перебудови учбово-виховного процесу.

2. Про хід виконання парткомом і ректоратом постанови партійних зборів університету від 20 квітня 1989 р. «Про передбову учбового процесу і підвищення якості підготовки спеціалістів в Одеському держуніверситеті».

3. Звіт комісії парткому з соціально-побутових питань.

ПАРТКОМ.

«Не втратити почуття історичної самокритики»

23 січня на засіданні вченого ради історичного факультету вірочисто вшановували ювіляра — завідувача кафедрою нової і новітньої історії, доктора історичних наук Семена Йосиповича Аппатова. Йому вже 60.

Відкрив засідання виконуючий обов'язки декана факультету доцент О. Ф. Самойлов.

Багато доброго було сказано іменінникові. І всі слова були щирими — без засуджуваючої в наш час велемогності, без філіаму, властивого недоброї пам'яті застійного періоду. Реалізувалися — і це не раз підкреслювалось у виступах — проголошувані сьогодні принципи демократичного суспільства: гідна увага гідним ділом людини, якій ніщо людське не є чужим.

Все це — про Семена Йосиповича Аппатова, вченого-політолога, незмінного ректора Одеського університету міжнародних відносин, журналіста — міжнародника, близького лектора й публіциста, члена багатьох вітчизняних і зарубіжних академічних і громадських комітетів, комуніста і людину, якій ніщо людське не є чужим.

Ювіляр сердечно вітали представники партійних і радянських органів, громадських організацій, факультетів і кафедр університету, вищих навчальних закладів міста. Були зачитані вітальні телеграми відсюди.

Зі словом-відповідю виступив ювіляр.

— Сьогодні, в обстановці на-

пружених соціальних і міжна-
ціональних відносин, — сказав С. І. Аппатов, — дуже важливо вміти мислити історично, вміти в харсі розглядіти май-
бутнє, вміти щоденні події ос-
мислювати на основі фунда-
ментальних знань. А ще важ-
ливіше за сучасних умов не
втратити почуття історичної са-
мокритики.

Нове політичне мислення, що його ми поступово вводимо у наші повсякденні справи, — єдиний засіб подолати кризу, яку зараз терплять суспільні науки.

Брати, участь у цьому про-

цесі вважаю за свій громадян-

ський і партійний свійськ.

Власкор.

З КОГО Ж ПОЧИНАТИ?

Чи потрібен сьогодні нашій країні тямуший спеціаліст? Дуже часто на це запитання можна почути відповідь: не те тепер студентство. Тобто, не з такого середовища виходять по-справжньому тямущи специалісти. От за наших часів... — і починається перелік усіх колишніх якостей: працьовитості, потягу до знань, юнацького завзяття, побутового аскетизму, закоханості в майбутню професію...

Ми, звичайно, погоджуємося з такими порівняннями. Але варто розібратися в них і чітко.

Для цього треба простежити шлях, який вів молодь, скажімо 20-х—30-х років на студентську лаву. Як правило, цей шлях мав три етапи. Загальній середньої освіти, в сьогоднішньому розумінні, тоді не було, тому основною формою загальноосвітньої школи була школа-семирічка (до 1934 р.). Водночас в промислових центрах при підприємствах існували фабрично-заводська семирічка. Для вступу до вузу бажаючі закінчували робітничі факультети. Середня школа (десирічка) почала своє існування в 50-і роки.

Складши випускні екзамени в школі (іх кількість доходила до двадцяти), майбутній студент просіювався крізь густе сіто вступних екзаменів до вузу. Вузів же було значно менше, ніж тепер, і вони мали з чого вибирати.

Вступних екзаменів налічувалось в середньому п'ять, а сумарний прохідний бал сягав не менше 24-х. Не слід забува-

ти й про психологічну обстановку в суспільстві, а отже й у тогочасному молодіжному середовищі. Молоді люди вірили, що вони покликані допомогти рідній країні тим, що прийдуть у народне господарство добрими спеціалістами.

А як стояли справи у 80-і роках? З 1970-го проголошено обов'язкову середню освіту. Відтоді пішла орієнтація «на вал», і, певна річ, потрібної якості навчання не стало. Та й до чого ця якість? Адже вузи знищили свою вимоги. При багатьох із них почали діяти підготовчі відділи, завелася ціла низка пільг для різних груп вступників, які зараз становлять більшість абітурієнтів, процвітає набір до вузу за цільовим призначенням.

Чим пояснити сьогоднішній цільовий набір? Згадаймо що він (і всі інші пільги) через п'ять років трансформувався в примусовий розподіл. Якщо 30 років тому труднощі молодого спеціаліста можна було пояснити труднощами країни, яка пережила війну, то тепер цього пояснити вже нема чим.

Та все ж молоді спеціалісти потрібні. І вища освіта для них погоджується на «максимальні поступки»: молодим спеціалістам незалежно від якості їх підготовки, пропонують відсталі заводи, зруйновані колгоспи, руїнні школи. І все це — за буквально жебрацьку платню, яка є нічим іншим, як рештою зарплати після вирахування стипендії, одержаної за п'ять років навчання.

Тож що тепер можна вимагати від студента, явно не орієнтованого на кінцевий результат?

тат своєї навчальної праці, від якої залежить його майбутнє? Тому цілком природно, що студент більше часу віддає своїм побутовим клопотам, про які, зрештою, теж ніхто не дбає.

Крім того, з 1984 року студентів перших-других курсів рік у рік протягом п'яти років забирали на службу в армію. Це теж не сприяло зростанню рівня їх професійної підготовки. Не сприяли цьому й щоосінні «колгоспні» еполети, а також непродумані практики та військова кафедра.

На нашу думку, багатьом із сьогоднішніх викладачів до вподоби такі вимоги до рівня підготовки спеціалістів, адже вони дають зможу протягом десятиріч викладати один і той самий курс. А оскільки середній рівень студента продовжує знижуватися, то виникає ілюзія, що професіоналізм деяких викладачів, які ігнорують потребу наполегливої роботи над собою, неухильно зростає.

Отакий парадокс.

З огляду на все, сказане вище, напрошується висновок, що система вищої школи являє собою замкнене коло, оскільки вузів задовольняються тим, що задовольняють невибагливі соціальне замовлення суспільства.

Що ж до вищої школи, то вона є справляється, так і справляється (при тому близьку!) з безперебійним процесом їх виробництва.

Тож з кого питати?

**В. ЕСАУЛЕНКО,
А. ФІЛИПЕНКО —
студенти істфаку.**

улюблений предмет Франчески Перепельчукової, третьокурсниці факультету РГФ, — англійська мова. Студентка мріє стати кваліфікованим перекладачем, поїхати на стажування до Лондона, мовляв, лише там — справжній коу-інгліш.

Проте, як саме складеться доля, сказати поки що важко. Чи не відіграє тут фатальну роль її власна роль у фільмі Юрія Мохульського «Дежа-вю». Образ дуже приємної, скромної і привабливої дівчинки досить таємничої незайнайомки.

Треба сказати, що це — не лише кінематографічне амплуа Франчески. В житті вона теж така, як на екрані. Тільки дещо енергійніша і цілеспрямованіша. Адже успіх (у цому студентка твердо впевнена) не світить безладним і лінівим.

А. ВІКТОРОВА.

дисциплін. Цей курс, на нашу думку, краще було б назвати «Політична історія СРСР XX століття», оскільки історичні явища існують, як відомо, не лише в часі, а й у просторі. Що ж до викладачів такого курсу, то перед ними, якщо взяти до уваги необхідність повернення своєму предметові справжнього наукового обличчя, стоїть завдання особливої ваги: відповідальність за вихід історичної науки з кризи, за вироблення нового бачення соціалізму, його минулого і сучасного.

Якщо для філософа джерелом наукового дослідження може стати звичайне спостереження, то для історика таким джерелом є передусім документ. Штучно зазукана в умовах адміністративно-бюрократичного керування, науково джерело-знавча база, фальсифікація документів, абсолютизація партійних резолюцій були однією з причин кризи історичної науки. Її розвиток неможливий без порівняльного аналізу джерел. А для цього треба компліектувати бібліотеки творами представників різних

ко-партийні проблеми доживівного періоду вивчалися переважно в руслі діяльності центральних партійних органів та політичних процесів у Центральній Росії. Тимчасом, історичний розвиток кожного національного регіону криє в собі як спільні для всіх риси й закономірності, так і особливі, притаманні лише йому явища. Науковий рівень викладання дисципліни в нашій республіці вимагатиме глибокого аналізу соціально-політичних проблем України, критичного розгляду програм буржуазних і дрібно-

шенні контролюючих сил, його аморальність ніхто сьогодні не ставить під сумнів. Саме терор пролетарської революції і громадянської війни призвів до багаторічного занепаду морального стану нашого суспільства. У геніальних передбаченнях Ф. М. Достоєвського, А. П. Платонова, Є. І. Зам'ятіна що проблему відбито. Тепер, як свідчить історія, винесить нагору людей, позбавлених політичних і моральних принципів, і цим закладає фундамент для узурпації влади. Проте умови, за яких формувався режим особистої влади вождя, слід вивчати в контексті політичної історії всіх країн комуністичної орієнтації, суперечливого досвіду їх правлячих партій.

Особливе місце в предметі політичної історії СРСР повинні посідати політичні і соціальні проблеми сьогодення, проблеми періоду перебудови. Тут не можна обйтися без постійних і щонайважіших контактів із соціологами, без використання в лекціях та на семінарах результатів їхніх досліджень. Потрібен також всеобщий аналіз політичних аспектів демократичного робітничого руху кінця 80-х років, вивчення конструктивних пропозицій Народного руху України за перебудову, нових явищ у студенцькому житті. На цьому напрямку роботи велику допомогу може подати вузівська преса, особливо «Багатотиражні газети», які в наших умовах мають бути не лише органом парткому й адміністрації, а й своєрідним каналом вивчення і трансляції громадської думки.

В наш динамічний час, коли перебудова входить у свою вирішальну стадію, безперечно, мінятимуться і структура, і зміст дисциплін гуманітарного циклу. Але беззастереженно є одне — споруджувати будови нових історичних дисциплін на засадах історизму, об'єктивності, пріоритету загальнолюдських цінностей.

Ю. СУРАЙ,
кандидат історичних
наук, доцент
кафедри історії КПРС.

Чи стане політична історія ХХ століття справжньою науковою дисципліною?

Що ж, на наш погляд, треба для того, щоб згаданий курс став справді науковою дисципліною?

Одна з найперших вимог — творче ставлення до спадщини марксизму-ленінізму. Політична історія ХХ століття показує, що не лише Маркс, а й Ленін не змогли скласти всеосяжної характеристики саморозвиткового капіталізму, динаміці його внутрішніх потенцій. Тому дотичне студіювання ленінських праць, у яких дано оцінку імперіалізму початку нашого століття, лише підкриває авторитет марксизму-ленінізму як методу пізнання соціальної дійсності.

Настав, отже, час назвати речі своїми іменами. Значна частина ленінських положень доживівного періоду потребує нового прочитання. Проте й у найновіших програмах суспільних дисциплін цього ще не взято до уваги. До теоретичної спадщини В. І. Леніна треба ставитися так, як він сам ставився до праць К. Маркса і Ф. Енгельса, — творчо! Без канонізації.

Друга обов'язкова умова тогоде, щоб «політична історія» стала справжньою гуманітарною наукою, — формування широкої джерелознавчої бази.

політичних партій, створити для студентів можливість ознайомитися з програмами партій, які діяли в Росії до Жовтневої революції. З цією умовою тісно пов'язується потреба серйозного вивчення всього цінного й позитивного, що дала людству російська соціал-демократія, дослідження ролі правої соціал-демократії в розвитку робітничого руху в Росії.

На жаль, наукова бібліотека нашого університету нічого, крім творів Г. В. Плеханова і деяких праць А. Н. Потресова й Ф. Дана, своїм відвідувачам запропонувати не може. Майже зовсім немає творів реформістського крила російської соціал-демократії. Потребують поповнення наші бібліотечні фонди також документами, які б розкривали внесок міжнародної соціал-демократії в розвиток цінностей соціалізму. Все це неабияко розширити джерелознавчу базу суспільних наук, а головне — наочі продемонструє, що мова повинна зараз іти не про кризу соціалістичної ідеології загалом, а про кризу її лівокомуністичної доктрини.

Перехід до викладання нового курсу політичної історії потребує серйозного, поглиблених вивчення проблеми загальній і національно-особливого. Донедавна істори-

буржуазних партій, їх національних платформ. З огляду на це треба посилити міжкафедральні зв'язки, зокрема з кафедрами історії України та історії СРСР, урізноманітні форми обміну досвідом роботи. Потрібен також всебічний аналіз політичних аспектів демократичного робітничого руху кінця 80-х років, вивчення конструктивних пропозицій Народного руху України за перебудову, нових явищ у студенцькому житті. На цьому напрямку роботи велику допомогу може подати вузівська преса, особливо «Багатотиражні газети», які в наших умовах мають бути не лише органом парткому й адміністрації, а й своєрідним каналом вивчення і трансляції громадської думки.

В наш динамічний час, коли перебудова входить у свою вирішальну стадію, безперечно, мінятимуться і структура, і зміст дисциплін гуманітарного циклу. Але беззастереженно є одне — споруджувати будови нових історичних дисциплін на засадах історизму, об'єктивності, пріоритету загальнолюдських цінностей.

Ю. СУРАЙ,
кандидат історичних
наук, доцент
кафедри історії КПРС.

ВЫПУСКНИКИ НОВО- РОССИЙСКОГО УНИВЕРСИТЕТА

як справи, «Вечірнику»?

Минає день...

але в аудиторіях не гасне світло. Сюди приходять студенти вечірньої форми навчання. Багато хто приїздить одразу після роботи, не маючи й часинки на перепочинок. Здебільшого це піонервожаті, виховательки дитячих дошкільних закладів, бібліотекарі, тобто ті, кому доводиться мати справу не з чітким ритмом виробництва, а, як тепер модно говорить, з людським фактором. Багато хто з них після цілоденної біганини й крутини сподівається хоч трохи посидіти, дати спочинок ногам під час лекції. Але...

Ольга Рибінцева, студентка 1 курсу філологічного факультету, бібліотекар:

— Сидіння в аудиторіях дуже незручні. Широкі, на бильце не обібрешся. Набагато зручніше було б замість лав, прикручених до підлоги, поставити при столах звичайні стільці. Незручне сидіння дуже заважає зосереджуватись.

Ганна Чем'юркіна, теж першокурсниця філфаку:

— Після роботи я одразу іду до університету. І найчастіше годиною. Щоразу сподіваюся перекусити в університеті перед початком заняття. Та далеко не завжди мені це вдається. Буфет найчастіше в цю пору бував закритим. А чому не працювати хоч би до 19 годин?

Дуже корисні були б для студентів вечірнього відділу, які працюють і живуть у віддалені від університету районах, автобуси. Вони б окупилися, якби хтось подумав такі маршрути організувати.

Олена Довбенюк, студентка 1 курсу філфаку, піонервожата:

— Хотілося б, щоб питання семінарських і практичних занять нам давали заздалегідь, хоч за місяць, бо підготуватися за кілька днів до них неможливо: цілими днями на роботі, а вечорами в університеті... Залишається тільки вихідні.

Відомо, що студенти вечірнього навчання мають право на додатковий (неоплачуваний) вихідний день за місцем роботи. Але це чомусь стосується

ся лише п'ятикурсників. Чому? Адже найважче саме на першому курсі — це знать усі. Треба «втягуватися», опановувати величезний обшир літератури. Хочеться ж бути не просто слухачем, а поінформованім і зацікавленим учасником заняття. На філфаку дуже багато часу потрібно на читання. Тож чому додатковий вихідний мають лише люди, які вже наприкінці шляху?

Має Олена й інші запитання. Й, наприклад, сподобався курс «Слов'янська філологія». Де і як вона та інші зацікавлені могли б подовжити його вивчення?

Олена Лихачова, староста 1 групи:

— Можна було б розпочинати заняття трохи раніше, адже багатьом далеко додому. Не завадила б і краща робота культурного сектора.

Справді, майже вся група, старостою якою є Олена, це люди 1968—1969 років народження. Вікової різниці між ними і студентами стаціонару нема. Тимчасом ім залишається тільки заздрісно поглядати на своїх ровесників зі стаціонару, які слухають, наприклад, вірші Йосифа Бродського у виконанні Михайла Козакова, а «вечірникам» до Актового залу в цей час засып'ють вони мусить іти на лекції.

У зв'язку з цим виникає питання про вільне відвідування лекцій. Хто може сказати, що для майбутнього філолога, літературознавця важливіше: отже таки вірші Бродського в такому чудовому виконанні чи чергова лекція, яку б можна було, як виняток, перенести на інший день?

Ще одне. Чому нікому в університеті й на думку не спадає подбати про культурне дозвілля студентів вечірнього навчання? Студентський клуб! Чом би йому не згадати про цих людей та не організувати щось для них у вихідні дні?

Отже, хто допоможе студентам вечірнього навчання, адже вони — теж студенти.

Олена АЛБУ,
студентка 1 курсу філфаку
(вечірнє навчання).

Одесский (Новороссийский) университет со дня своего основания привлекал внимание передовыми, богатыми научно-педагогическими традициями. В прошлом столетии вокруг этого передового очага просвещения группировались виднейшие ученые и педагоги эпохи. В результате их целенаправленных усилий в стенах университета выросла великая школа. Отдельные известные представители этой школы прославили отечественную науку не только в России, но и далеко за ее пределами. Неудивительно поэтому, что поступить в университет, приобщиться к его научно-педагогическим традициям было весьма почетно. Среди слушателей этого высшего учебного заведения и его выпускников еще до революции было немало представителей различных национальностей, населяющих Российскую империю.

Из-за народно-демократических воззрений его несправедливо лишили права заниматься юридической деятельностью. Султанов был одним из близких друзей великого азербайджанского писателя, основоположника критического реализма Джалила Мамедкулизаде. Создавая в 1909 году свою бессмертную трагикомедию «Мертвцы», писатель об-

разил народную пропаганду и корреспонденции из Азербайджана и Армении. Невозможно без содрогания наблюдать картины кинохроники и фотографии, запечатлевшие жертвы погромов и перестрелок, горевшие дома, перевернутые автомобили, пустые глазницы расстрелянных окон. Словно светопреставление — хаос, разгул слепых, нечеловеческих страсти, безумье от националистического дурмана.

И как же важно сохранить в этой сумятице трезвый рассудок, не потерять надежду. Как важно остановиться, задуматься, мысленно обращаясь к памятным для нас примерам дружбы, сотрудничества, взаимного уважения народов, населяющих нашу страну. Об одном из таких примеров сотрудничества — в данном случае народов России и Азербайджана — эти искренние строки Иса Габибова, ученого и писателя, которые мы с благодарностью и уважением к автору предлагаем вниманию наших читателей.

то университета, а также ряда народных школ и семинарий.

В годы Советской власти он некоторое время преподавал в Бакинском Государственном университете, получил звание профессора. В 1930—1940 годы продолжил научно-педагогическую деятельность в Азербайджанском государственном медицинском институте. В годы войны личности стал жертвой массовых репрессий, умер в 1943 году в Архангельской области.

Идаят Эйнал Султан оглы Султанов. Родился 15 июня 1884 года в городе Нахичевани. Начальное образование получил здесь же, в уездной школе. В 1887 году закончил Елизаветпольскую (Гянджинскую) гимназию. В том же году поступил на юридический факультет Одесского университета, а в 1891 году окончил его. До революции работал в Карабахской области (ныне расположена на территории Турции — И.Т.) и в Нахичевани — защитником, нотариусом, переводчиком. В 1920—1921 годах являлся полномочным послом Азербайджана в городе Батуме (ныне столица Аджарской АССР — И.Г.). С 1922 по 1928 год работал народным нотариусом города Баку. С 1932 года служил в отделе словарей Азербайджанского Государственного Научно-исследовательского института, принимал непосредственное участие в составлении ряда языковедческих словарей. Впервые в Республике подготовил словарь юридических терминов.

В 1937 году был незаконно репрессирован. Гамильбек Халил оглы Шахтахтинский. Родился в селении Шахтахты Нахичеванского уезда 12 марта 1880 года. В 1895 году окончил русскую начальную школу в городе Нахичевани. Затем поступил в Иреванскую учительскую семинарию. С 1899 года преподавал в этой семинарии, вел русский и азербайджанский языки. В 1908—1912 годах учился на юридическом факультете Новороссийского университета. После завершения образования работал помощником Елизаветпольского (Гянджинского) окружного суда, а с 1914 года перебрался в Баку, где продолжал исполнять ту же должность. Интересно, что одновременно он окончил в Гифлисе медицинский факультет Закавказского университета и получил специальность врача.

Г. Шахтахтинский в 1913—1920 годы принимал активное участие в создании Азербайджанской Демократической Республики. В правительственный кабинете возглавляемом Фаталиханом Хойским, он исполнял обязанности заместителя министра просвещения. 7 декабря 1918 года он был избран в независимый азербайджанский парламент. С 22 декабря 1919 года он работал министром по делам просвещения и религии. Ему в значительной мере принадлежит заслуга открытия Бакинско-

го университета и азербайджанскую интеллигенцию связывают многолетние и многосторонние научные, культурные, общественные связи. Азербайджанские выпускники всегда стремились высоко нести знамя родной «альма матер», быть верными ее славным традициям, продолжать и развивать их на земле Азербайджана.

Иса ГАБИБОВ, доцент кафедры азербайджанской литературы Нахичеванского ГПИ имени академика Ю. Мамедалиева, кандидат филологических наук, член Союза писателей СССР.

3 стор.

Все годы своей работы в Одесском университете я испытывала чувство досады и некоторого дискомфорта, ибо мало что знала о многих событиях, происходящих в его стенах, а равно о подоплеке этих событий. Кое-что, правда, присасывалось в среду рядовых преподавателей в качестве слухов, а большего, по-видимому, нам знать и не полагалось.

Но что же сегодня, в пору гласности? Есть ощущимые сдвиги; коснулась она университета? Хорошо ли мы нынче информированы о том, каким образом решаются нашим руководством, профкомом и парткомом кардинальные вопросы университетской жизни, связанные с учебным процессом, охраной труда, перспективным планированием? Ведают ли студенты и сотрудники, скажем, о том, какое Трудовое соглашение «они заключили» с администрацией и какие позиции по охране труда в него включены? Неужели нет? Тогда придется хотя бы постфактум рассказать им об этом.

Мне повезло: о заключении этого **коллективного договора** я узнала совершенно случайно, второго января, в кабинете нового проректора по АХЧ. Самое смешное, что сама занималась вопросами охраны труда на факультете РГФ. Если и меня не информировали, что уж говорить об «иных-прочих»...

Хочется спросить теперь обе «договаривающиеся стороны» — профком и АХЧ, — почему текст проекта соглашения не наши нужным опубликовать в «ЗНК» для всеобщего обозрения и обсуждения, но уже собираются везти на утверждение в Киев?

В равной степени это относится и к статьям университетского бюджета на 1990 г. 25 декабря я беседовала с главным бухгалтером, и он обещал дать соответствующую информацию в университетской газете. Что ж, будем ждать...

Хотелось бы также увидеть и смету нашей профсоюзной организации, посмотреть, по каким статьям охраны труда в ОГУ израсходованы в прошлом году те самые 211 тысяч рублей, простоявшие в материалах Одесского облсовпрофа к областной профсоюзной конференции (конец прошлого года). Интересно узнать, какой процент из этой суммы израсходован на улучшение условий труда и учебы в аудиторном корпусе на Пролетарском бульваре, где вот уже 14-ю зиму прозябают три гуманитарных факультета, подготовительное отделение и ряд других подразделений ОГУ. И далее: сколько средств затрачивалось на эти же цели в прошлые годы, и почему — вплюстую?

Если обратиться к мемуарам — дневникам нашей первой зимовки на этом архипелаге в 1976—1977 гг., становится очевидным: замерзшего потепления с тех пор не заметилось. Помню, во вторую нашу зимовку я уже постепенно осваивала методики естественных наук — производила «замеры температуры» в аудиториях и на кафедрах РГФ. С утра в первых было плюс 11 градусов, к обеду теплело — до 13. Хуже обстояли дела на кафедре физики (плюс 9 весь день), отчего страдала артикуляция в ходе попыток общения не только на романо-германских, но и на родном языке.

Спешное утепление окон приводило к двоякому эффекту: температура, действительно, несколько повышалась, однако, поступление кислорода заметно понижалось, что весьма ощутимо в переполненных маленьких аудиториях.

Последние зимы, правда, были мягче, но и в этих «благодатных» условиях, не доходило до того, чтобы можно

было демонстрировать здесь иные туалеты, кроме верхней одежды.

Надо было делать какие-то научные выводы, обобщения, коль мы уже втянуты в такой эксперимент. «Умные головы» так объясняют феномен «Ледяного дома»:

а) районная котельная не в состоянии обеспечить теплом все возрастающее число новостроек в микрорайоне;

б) к нашему корпусу подведена труба меньшего, чем требуется, сечения;

в) еще будто бы виновато какое-то сопло (да простят мою некомпетентность в вопросах теплогазоснабжения и канализации специалисты), ко-

дусов. И хотя товарищи В. С. Тимофеев и А. С. Бонецкий считали такой исход совершенно невозможным, успех был достигнут, в чем немалая заслуга тов. С. В. Маргашук.

Тогда же немедленно заменили разбитые оконные стекла, хотя еще ранее на ученом совете кто-то успел доложить, будто корпус к зимовке готов.

Но все это, как говорится, цветочки, потому что зима нас пока балует. Впрочем, и сегодня температура в отдельных аудиториях не превышает 14 градусов при норме — 18. Может, и «продержимся» как-то эту зиму, получим очередные «индульгенции» — больничные листки. Что ж, мы привыкли

10—11 человек, площадь — лишь на 7—8. В 152 аудитории — соответственно 13 и 8. А что делается у нас? За пять столов встывает 15—20 студентов. Здесь они часами высиживают на узких скамьях, за узкими же плюпитрами. Попробуйте в таких условиях не то что контрольную писать, а хотя бы конспектировать.

А каким, объясните, нормам соответствует пропускная способность двух наших «точек питания», в особенности во время сессий на станции. Заочном, вечернем отделениях и занятиях на подготовительном отделении? В чьей компетенции эта сторона нашего житья-бытья в корпусе.

вут 500 тысяч, что он просит?..

...Перечисляя наши беды, задаешься вопросом, долго ли еще будем заниматься замерами температуры, кубатуры и площади, освещенности в люксах? Долго ли будем брать на учет столы и аудиторные доски, составлять донесения комендантам о выбитых стеклах, интересоваться меню и ценами в наших столовых и буфетах? Долго ли еще в нашем корпусе будет холодно, голодно, тесно и темно? И долго ли этого не будут замечать те, кому это вменено служебными обязанностями? И, наконец, долго ли преподавателям придется заниматься

Четвертый ледниковый период

торое надо бы рассверлить для увеличения пропускной способности, да только на это требуется команда районных властей, а они не склонны командовать;

г) проектом в корпусе предусмотрена калориферная система, которой надлежит подавать нагретый воздух в помещения (на первых порах ее даже и не пытались, помнится, включать, покуда студенты из ГДР не проломили эту «берлинскую стену»), устроив настоящую забастовку: тогда калориферами занялись, и они было стали нагревать вестибюль и коридоры — что, если проводить занятия в них, а не в аудиториях?;

д) в аудиториях маловато радиаторов (как-то в одном из докладов бывший ректор В. В. Сердюк упоминал, что энное количество погонных метров радиаторов было разворовано еще на стадии сооружения корпуса); впрочем, в ходе недавней беседы с новым проректором по АХЧ тов. А. В. Нечаевым я узнала, что радиаторам, согласно проекту, отводилась и вовсе второстепенная роль: главным источником тепла должна быть как раз калориферная;

е) корпус построен без учета специфики нашей «суворой климатической зоны», т. е., очевидно, наличия в ней времена года (как-то: зима, осень и т. п.).

Эта калорифер-радиаторная симфония, разумеется, не всякому слуху приятна и интересна; какие бы объяснения холода греючи ни давались, во всех ощущался какой-то немузыкальный налет безнадежности. Помнится, и поэт сомневался в возможности исполнения стоящего произведения «на флейте» наших «водосточных труб»...

Но учебный процесс продолжается и в экстремальных условиях — отпустить студентов при плюс 12 в аудиториях? Боже избави. И-не было еще случая, чтобы кто-нибудь замерз на занятиях. Да это просто невозможно в тесноте аудиторной: студенты же своими телами друг друга греют. Но об этом ниже.

А еще согревала нас надежда, что в Приморском районе построят-таки новую котельную. Однако, на последней отчетно-выборной профсоюзной конференции председатель профкома ОГУ Л. Х. Калустян заверил нас, что в обозримом будущем новой котельной нам не видать. Что же делать? Установливать «буржуики»?

Опыт свидетельствует о том, что вопрос наш в принципе не так уж безнадежен, как в том нас пытаются уверить. Только надо им **ЗАНИМАТЬСЯ**. Постоянно, настойчиво.

Когда в прошлом году профбрю факультета РГФ всерьез взяло за горло хозяйственников, откуда и взялось потепление. Городские службы сумели изыскать возможность повысить температуру в системе отопления с 40 до 75 гра-

ходить в атаки и закрывать амбразуры, строить узоколейки и в самое мирное время. Быть может, поэтому так велик наш интерес к тыловым вопросам бюджета и трудового соглашения.

Посему спешу сообщить всем заинтересованным с факультетов РГФ, юридического и филологического, что в упомянутом трудовом соглашении есть пункт о создании в I квартале специальной комиссии, которая будет решать судьбу нашего корпуса (передать его портовому холдингу или фигуристам, все чаще оказывающимся в призерах);

Руководитель отдела охраны труда ОГУ В. С. Тимофеев определил и мое конкретное участие в этом деле. Оказывается, мне надлежит провести паспортизацию всех аудиторий факультета РГФ. Пусть меня простит уважаемый Виктор Семенович, но мне что-то не хочется осваивать еще одну «смежную» специальность, коль я художница могу уже написать популярную книжку о работе котельных. По-моему, хватит совместительства. Тем более, что у меня как-никак еще одна специальность имеется, ... основная, преподавательская.

И потом комиссия без средств.. Это, знаете ли, настораживает. Это вроде вьетнамского бальзама — не лечит, а только временно снимает головную боль... II.

Как у нас ни холодно, но у нас еще и тесно, и душно, и темно. Хороший ассортимент, правда? Никак не соответствуют санитарным нормам условия в аудиториях 96, 97, 100—102, 117, 122, 137, 142, 146—152, 161—163а и некоторых других на IV этаже, куда не было доступа во время обследования.

Скамьи с плюпитрами в иных аудиториях расположены так, что студенты сидят спиной к естественному освещению и боком — к доске. По свидетельству В. С. Тимофеева, освещенность в них ниже нормы. Размеры этих помещений никак не рассчитаны на то количество студентов станицы и заочного отделения, что в них обитает (см. СНиП II-68-78, ч. II, гл. 68). Кстати, аудитории таких размеров СНиП вообще не предусмотрены.

При отсутствии кондиционирования объем учебных помещений должен составлять не менее четырех кубометров на одного человека (пункт 3.21 СНиП), а площадь — 2,2 кв. метров, при этом в небольших аудиториях площадь на одного человека должна быть больше чем вышеназванный метраж, установленный для помещения, рассчитанного на 25 учащихся.

Контрольные замеры показали, что, скажем, в 102 аудитории объем рассчитан на

се гуманитарных факультетов? Хотелось бы получить вразумительное разъяснение и по этому вопросам от соответствующих служб университета.

14 декабря минувшего года на встрече руководителей треста и «куста» студенческих столовых и буфетов с членами профбрю факультетов РГФ, ГГФ, филологического, биологического и юридического, в присутствии представителя АХЧ И. С. Малярчука нам **совершенно случайно** стало известно о том, что, во-первых, на сентябрьском 1989 г. заседании совета ректоров принято решение об изменении рабочего режима в вузах с целью нормализации питания студентов и сотрудников: предусматриваются три перерыва продолжительностью не менее 25 минут.

Во-вторых, узнали, что в университете создается кооператив общественного питания. В этой связи хочется спросить товарищей Л. Х. Калустяна, И. П. Зелинского и Н. П. Коваленко, почему мы до сих пор работаем в антифизиологическом режиме? Почему не выполняется решение совета ректоров, в котором, очевидно, есть и представитель ОГУ?!

О ценах в университетских предприятиях общественного питания. Кто даст гарантию, что они будут низкими в организованном кооперативе? Если, скажем, отталкиваться от тех цен, что установлены кооперативом «Иверия» при общежитии № 9, — а ведь обещалось работать по ценам III категории, а вовсе не по ресторанным, — тогда обед окажется не по карману многим студентам и сотрудникам. И, кстати, кто собирается «ожеревать» этому кооперативу СВОИМ ДЕЛОМ в ущерб

главному — подготовке полноценных специалистов, гуманитарных и образованных людей — настоящих интеллигентов? Ведь и у нас СВОИМ ПРОБЛЕМЫ хватает...

З. ПОДОЛЯН,
ст. преподаватель
факультета РГФ.

Примечание редакции: профбрю отрицает факт упоминания на областной профконференции 211 тыс. руб., израсходованных по статьям охраны труда в 1989 г.

«...Но для полной объективности заглянем в материалы проверок госторгинспекции. В четвертом квартале (1989 г. — ред.) их было 48. В 35 из них вскрыто 84 нарушения: торговля по неправильным ценам, обвес и обсчет, реализация блюд с истекшим сроком хранения, содержание в плохом санитарном состоянии помещений и тому подобное.

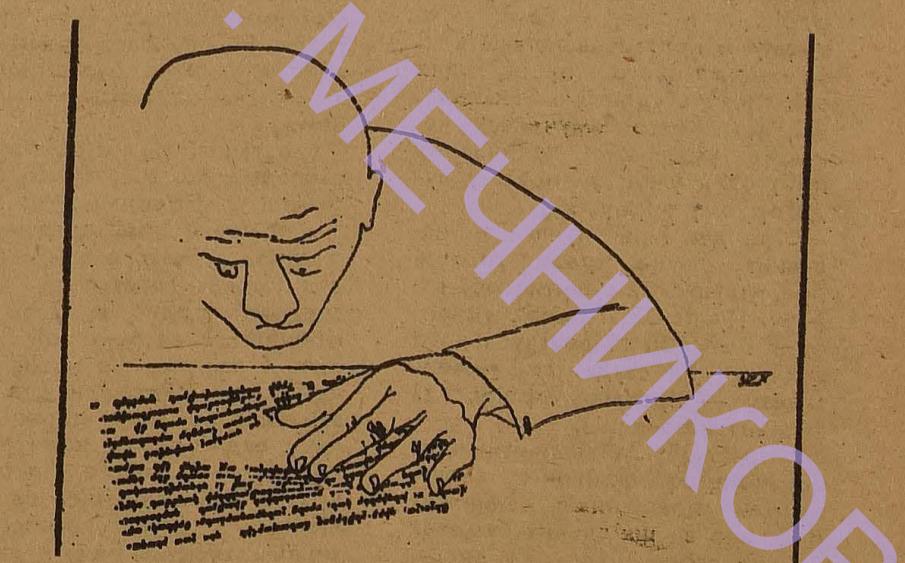
Грешат этими нарушениями работники столовых № 8 и № 11 института связи, столовой-раздаточной госконсерватории, буфетов политехнического института, столовой № 19 ОТИПП, столовой № 1 и буфетов госуниверситета, столовой № 16 финансового техникума и других.

...Не заботятся о развитии сети студенческого общепита госуниверситет, сельхозинститут, институты народного хозяйства и связи, пединститут, консерватория, техники измерений, промавтоматики, сортогородки.

...Сеть общепита в вузах, к сожалению, сегодня не развивается, а сокращается.

Госуниверситет передал свое кафе на 40 мест кооперативу.

(«Чем питаешься, студент?» Б. ЛЕОНОВ, Г. САДОВНИЧЕНКО, «Знаем коммунизм», 18 января с. г.).

По вине корректора в полемических заметках «Фельетон и анекдот» А. Яни («ЗНК» № 3 от 19 января с. г.) имел место пропуск текста. Во второй колонке следует читать: «Именно постскриптум оправдывает заголовок фельетона. Приведу этот постскриптум неизвестного анекдотиста полностью и дословно».

В последней фразе этого абзаца после слова «городить» надо читать «огород с бузиной». Кроме того, в заголовке заметок не должно быть кавычек.

В материале «Спасибо, Сашо, за побутівку» в этом же номере искажена фамилия Председателя студпрофкома. Вместо «О. Еременко» следует читать «О. Ермоленко».

Корректор наказан. Редакция приносит извинения А. Яни и А. Ермоленко.

ПИШИТЬ НАМ:

270057, Одеса-Центр, вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської АР-мії, 24, 1-й поверх, кімната, 9.

ДЗВОНІТЬ:

Тел. 23-84-13.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.